

HISTORYCZNY I SAKRAMENTALNY WYMIAR OBLICZA MIŁOSIERDZIA BOŻEGO

WSTĘP

„Jezus Chrystus jest obliczem miłosierdzia Ojca”

(Papież Franciszek, Bulla *Misericordiae vultus*, nr 1)¹.

Przeżywany *Nadzwyczajny Jubileusz Miłosierdzia* jest stosowną chwilą, aby nasz wzrok - jak pisze papież Franciszek w bulli *Misericordiae vultus* - i serce skierować na oblicze miłosierdzia Bożego². Potrzebujemy nieustannie kontemplować oblicze Miłosierdzia Bożego, będące warunkiem zbawienia i podstawowym prawem mieszkającym w sercu każdego człowieka³.

Mając na uwadze słowa zawarte w bulli Franciszka, że Bóg spoglądał na człowieka nie tylko w historii, ale spoglądał będzie w wieczności⁴, rozważmy wpatrując się w miłosierne oblicze Jezusa dwa wątki: historyczny wymiar oblicza Bożego Miłosierdzia (1) i

¹ Papież Franciszek, Bulla *Misericordiae vultus*, Wrocław 2015, nr 1.

² Tamże, nr 3.

³ Por. tamże, nr 2.

⁴ Papież Franciszek, Bulla *Misericordiae vultus*..., nr 7.

sakramentalny wymiar oblicza Bożego Miłosierdzia (2)⁵.

Na początku refleksji warto wyjaśnić, iż potocznie przez „miłosierdzie” rozumie się postawę polegającą na okazywaniu współczucia i wyrozumiałości. Natomiast w Biblii pojęcie to jest znacznie szersze. Najczęściej Pismo święte używa dwóch pojęć: *rachamim* i *chesed*. I tak *rachamim* oznacza serdeczną litość, a *chesed* miłość miłosierną objawiającą się w szczodrej dobroci⁶.

Zatem przejdźmy do rozważenia historycznego i sakramentalnego wymiaru oblicza Bożego Miłosierdzia.

I.HISTORYCZNY WYMIAR OBLICZA BOŻEGO MIŁOSIERDZIA

1.Miłosierny Jezus w Nowym Testamencie

Miłosierdzie Boże objawiło się w dziele historycznego Jezusa, czyli w Jego ziemskim życiu. Bóg niejako odsłonił się w osobie Jezusa Chrystusa: „Tak Bóg umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne” (J3,16). Można zauważyć, iż życie ziemskie Jezusa to dzieje miłosierdzia⁷. Ponad 2000 tysięcy lat

⁵ Homilię w całości oparto o książkę H. Witczyka, *Miłosierdzie Pana od wieków na wieki*, Kielce 2015. Szczególnie por. s.151-223.

⁶ Por. tamże, s. 7-8,13.

⁷ Por. tamże, s. 151.

temu okazywał miłosierdzie ludziom, których bezpośrednio spotykał. Spróbujmy w wielkim skrócie przypatrzeć się miłosiernej działalności Jezusa.

a) Miłosierdzie Jezusa to Jego nieustanna „droga” do człowieka

Wszystkie Ewangelie ukazują Jezusa w drodze (por. Mk8,27; 9,33-34; 10,32.52) do człowieka, który, nie mając własnego domu, przechodzi z jednego miejsca na drugie. To On ofiaruje ludziom czas, siły i wsparcie. Zdarza się, że nie ma czasu na posiłek, ani miejsca, gdzie mógłby położyć głowę (por.Mt3,20). Jego życie to jeden wielki „bieg” w stronę szczególnie zagubionych i grzeszników. Z tej racji słowa i czyny Jezusa objawiają miłosierdzie Boga Ojca, którego jest „Odblaskiem i odbiciem Jego miłosiernej Istoty” (por. Hbr1,3)⁸.

b) Miłosierdzie Jezusa to ofiarowanie dla człowieka swojej obecności i aktywności

Jezus ofiaruje grzesznikom swą miłosierną obecność i aktywność. Jest z rybakami, których powołał na apostołów (zob. Mk1,17), jest w synagodze, gdzie nauczał (zob. Mk2,21), jest w domu Piotra, gdzie uzdrowił jego teściową (zob. Mk 1,29) i w innych miejscach, gdzie uleczył wielu dotkniętych chorobami

⁸ Por. tamże, s. 156-157.

(Mk1,32-34). Nie tylko spotyka się ze wspólnotami ludzkimi, ale ofiaruje swój czas i obecność pojedynczym osobom. Na przykład, Nikodemowi poświęca czas nocą (zob. J 3,1-15), z Samarytanką rozmawia w południe przy studni jakubowej (J4, 1-42) itp. Jezus pragnie każdemu, kto do Niego przychodzi, ofiarować swą litość i miłosierną miłość⁹.

c) Miłosierdzie Jezusa to komunikacja wzrokowo-słuchowa i dotykowa z ludźmi

Jezus, „Słowo, które stało się Ciałem” (J1,14), nie ogranicza się tylko do swojej obecności i aktywności, ale nawiązuje ze spotykanymi ludźmi relację. Ludzie doświadczają Jego obecności, między innymi przez wzrok, słuch i dotyk. O tym pisze św. Jan: „To wam oznajmiamy, co było od początku, cośmy *usłyszeli* o Słowie życia, co *ujrzeliśmy* własnymi oczami, na co *patrzyliśmy* i czego *dotykały nasze ręce* - bo życie objawiło się” (1J1,1). Jezus jest świadom, że ludzie, do których się zwraca, są błogosławieni, czyli miłosierni, bowiem błogosławieństwo jest miłosierdziem. Im mówi: „Szczęśliwe oczy wasze, że widzą, i uszy wasze, że słyszą. Bo zaprawdę, powiadam wam: Wielu proroków i sprawiedliwych pragnęło ujrzeć to, na co wy patrzycie, a nie ujrzeli, i usłyszeć to, co wy słyszycie, a nie usłyszeli” (Mt13,16-17; por.Łk10,23-24).

⁹ Por. tamże, s. 158, 161.

Na przykład, sprawiedliwy Symeon, trzymając na rękach Dziecię Jezus prosi Boga, aby mógł odejść w pokoju. Uzasadnia to słowami: „ponieważ moje oczy widziały Twoje zbawienie” (Łk2,30). Oprócz wzroku i słuchu posługuje się Jezus dotykiem, świadcząc swoje miłosierdzie szczególnie przy cudach, gdy „kładzie rękę na chorych” (por. Mt9,18; Mk5,23; Łk6,19; Dz28,8). Na przykład, trędowatego uzdrawia przez dotyk, „wyciągnął rękę, dotknął go i rzekł: «Chcę, bądź oczyszczony»” (Mt8,3; por. Łk5,13). Gest ten świadczy o wielkiej wrażliwości na ludzkie cierpienie, tak cielesne jaki i duchowe, i jest wyrazem miłosiernej miłości do człowieka¹⁰.

d) Miłosierdzie Jezusa to Jego słowa kierowane do ludzi

Jezus ofiaruje ludziom swoje słowo, mocą którego gromadzi wokół siebie i jednoczy ze sobą apostołów. Warto przywołać powołanie pierwszych uczniów: „I rzekł do nich: «Pójdźcie za Mną, a uczynię was rybakami ludzi» (Mt4,19). „Oni natychmiast zostawili sieci i poszli za Nim” (Mt4,20). Dla przykładu Piotr wyznaje Jezusowi: „Na Twoje słowo zarzucę sieć” (Łk5,5). A zatem słowa Jezusa ofiarowane ludziom zawiązują komunie pomiędzy Bogiem a człowiekiem i niosą miłosierdzie Boże.

¹⁰ Por. tamże, s.161-164.

e) Miłosierdzie Jezusa to przybliżanie Królestwa Bożego

W czasie ziemskiej działalności Jezus ofiaruje ludziom Królestwo Boga. Każdy, kto chce ten dar przyjąć musi w duchu wiary się otworzyć na wybawienie z grzechów. Dla pewnej ilustracji, oto nawrócony łotr prosił: „Jezu, wspomnij na mnie, gdy przyjdiesz do swego królestwa” (Łk23,42). Natychmiast usłyszał słowa Jezusa: „Zaprawdę, powiadam ci: dziś ze Mną będziesz w raju” (Łk23,43). Przynosząc Królestwo miłosierdzia Boga, ukrzyżowany Król obdarza grzeszników wolnością od ciężących na nich win i życiem wiecznym¹¹.

2.Męka Jezusa to najważniejszy i największy akt miłosierdzia

Jezus ofiaruje ludziom nie tylko swą fizyczną obecność, słowo i Królestwo Boże, ale inspirowany litością i miłosierną miłością do ludzi obdarowuje ich ofiarną śmiercią, którą przyjmuje w imię miłosiernego Ojca. Śmierć Jezusa na krzyżu jest centralnym wydarzeniem i największym aktem w dziejach miłosierdzia Bożego¹². Śmierć Chrystusa charakteryzują trzy cechy:

-po pierwsze - Jezus oddaje siebie ludziom w duchu miłosiernej miłości aż do końca,

¹¹ Por. także, s. 176.

¹² Por. tamże, s. 185, 192.

-po drugie - śmierć Jezusa jest nacechowana miłosierną miłością szczególnie względem grzeszników, wręcz Jego prześladowców. Św. Paweł napisał: „Obecne życie moje jest życiem wiary w Syna Bożego, który umiłował mnie i samego siebie wydał za mnie” (Ga 2,20; „Ja jestem Jezus, którego Ty prześladujesz” - D 9,5),

-po trzecie - śmierć Jezusa jest aktem posłuszeństwa- zaufania Ojcu. Jezus pełni wolę Ojca, o której ewangeliści mówią używając następujących sformułowań: „trzeba, aby...”, „jak zostało napisane” (por. Mt26,24; Mk14,21) itp¹³.

Jezus historii widział swą śmierć jako konsekwencję osobistej działalności naznaczonej litością i miłosierną miłością okazywaną grzesznikom i prześladowcom. Jezus zaakceptował swą mękę, nadając jej rangę najważniejszego wydarzenia w dziejach miłosierdzia Bożego. O niej mówił swoim uczniom: „To czyńcie na moją pamiątkę”, widząc w niej źródło miłosierdzia dla całego świata. Z pewnością pragnął, aby Jego śmierć - „historyczna” - była uobecnianą „dzisiaj” w sposób sakramentalny w liturgii Kościoła poprzez Mszę świętą¹⁴.

¹³ Por. tamże, s. 193-198.

¹⁴ Por. tamże, s. 200-201.

II. SAKRAMENTALNY WYMIAR OBLICZA MIŁOSIERDZIA BOŻEGO

1. Śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa aktem miłosierdzia uobecnianym „dzisiaj”

Śmierć, zmartwychwstanie i wniebowstąpienie Chrystusa nie kończą definitywnie Jego historii. Wydarzenia te są nieustannie uobecniane „dzisiaj”. Dlatego w *Kolekcie z Uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa*, Kościół modli się:

„Boże, Ty w Najświętszym Sakramencie zostawiłeś nam pamiątkę swej męki, daj nam taką czcią otaczać święte tajemnice Ciała i Krwi Twojej [...]”¹⁵.

Z kolei w II Modlitwie Eucharystycznej Kościół prosi:

„Wspominając śmierć i zmartwychwstanie Twojego Syna, ofiarujemy Tobie, Boże, Chleb życia i Kielich zbawienia [...]”¹⁶.

Ustanowiony sakrament Eucharystii jest nową formą obecności Jezusa w świecie, który ciągle potrzebuje zlitowania i miłosiernej miłości.

¹⁵ *Kolekta w: Formularz mszalny Uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa. Zob. Mszałik z czytaniem na cały rok, oprac. J. Nowak; A. Piętka, Pallottinum -Poznań 2012, s. 247.*

¹⁶ *Zob. Obrzędy Mszy świętej, Pallottinum-Poznań, 1993, s. 38.*

2.Eucharystia inspirowana miłosierną miłością

Analiza słów ustanowienia Eucharystii pozwoli lepiej obudzić świadomość nowej formy miłosiernej obecności Jezusa.

a) „Ciało Chrystusa za was wydane” - aktem miłosierdzia

W formule ustanowienia Eucharystii „ciało” oznacza osobę Jezusa, który oddaje siebie ludziom, tak w Ofierze na Krzyżu, jak i w Eucharystii. To oddanie jest inspirowane miłością miłosierną do ludzi niosącą im największy dar zbawczy-życie Pana.

b) „Krew Chrystusa” wylana „za wielu” - aktem miłosierdzia

W narracji z Wieczernika „krew” oznacza życie Jezusa, które On składa za ludzi, grzeszników na krzyżu w duchu heroicznej miłości miłosiernej. To oddanie się ludziom jest motywowane synowską miłością do Ojca i miłością miłosierną do człowieka - grzesznika¹⁷.

ZAKOŃCZENIE - PRZESŁANIE DLA NAS

1. Papież Franciszek pisze w bulli:

¹⁷ Por. H. Witczyk, *Miłosierdzie Pana od wieków na wieki...*,s. 208-218.

„Miłosierdzie Boga nie jest jakąś abstrakcyjną ideą, ale jest konkretnym faktem wyrażającym swą miłość ojcowską i matczyną [...]”¹⁸.

Jesteśmy wezwani do życia miłosierdziem, ponieważ wcześniej zostało nam udzielone przez Jezusa¹⁹. Dlatego starajmy się jak On czynić konkretne miłosierdzie przez uczynki co do ciała i duszy, do przemyślenia których wzywa w tym *Roku* papież Franciszek²⁰. Wtedy będziemy najbardziej podobni do Jezusa, w którym wszystko mówi o miłosierdziu²¹. Umiejmy wychodzić naprzeciw potrzebom ludzkim, szczególnie najbardziej potrzebującym, ofiarując im swoją miłosierną obecność. Okazujmy ludzkie miłosierdzie dobrym słowem i naszym ludzkim obliczem.

2. Papież Franciszek przypomina w bulli:

„Bóg zawsze będzie w ludzkiej historii jako Ten, który jest obecny, bliski opatrnościowy, święty i miłosierny”²².

Bóg Miłosierdzia jest nam dzisiaj bliski w

¹⁸ Papież Franciszek, Bulla *Misericordiae vultus...*, nr 6.

¹⁹ Por. tamże, nr 9.

²⁰ Por. tamże, nr 15.

²¹ Por. tamże, nr 8.

²² Tamże, nr 6.

Eucharystii, która jest uobecnieniem męki, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa. Poucza św. Paweł: „Ilekróć bowiem spożywacie ten chleb albo pijecie kielich, śmierć Pana głosicie, aż przyjdzie” (1 Kor 11,26). Niech sakrament Miłosierdzia umacnia nas byśmy byli miłosierni: jedni wobec drugich²³.

3. Wyrazem tych dwóch wymiarów miłosierdzia (objawionych przez Jezusa Chrystusa), o czym rozważamy, są dwie modlitwy. Pierwsza odmawiana podczas Drogi Krzyżowej:

„Wielbimy Cię, Panie Jezu Chryste żeś przez Krzyż i Mękę swoją świat odkupić raczył”.

Druga modlitwa stanowi istotny element kultu Miłosierdzia Bożego:

„Ojczy Przedwieczny, ofiaruję Ci Ciało i Krew Pana naszego Jezusa Chrystusa na przebłaganie za grzechy nasze i całego świata”²⁴.

Zauważając głęboki związek między tymi modlitwami, podobnie dostrzegamy go pomiędzy historycznym i sakramentalnym wymiarem miłosierdzia. Pochodzi ono od „wieków” od Boga przez Jezusa, a dzisiaj jest obecne w świecie w jego Ciele i Krwi. I tak

²³ Por. tamże, nr 9.

²⁴ Słowa zaczerpnięte z *Koronki do Miłosierdzia Bożego*.

będzie na wieki²⁵.

Nie tylko pamiętajmy o tych modlitwach, ale w czasie obchodzonego *Jubileuszu Miłosierdzia* zanośmy je jak najczęściej do Miłosiernej Miłości mając świadomość, iż:

„Jezus Chrystus jest obliczem miłosierdzia Ojca”

Bądźmy i my odbłaskiem oblicza miłosierdzia Jezusa. Niech tak będzie. Amen.

²⁵ Por. H. Witczyk, *Miłosierdzie Pana od wieków na wieki ...*, s. 152-153.